

بداية المجتهد و نهاية المقتصد ابن رشد؛ اثری ماندگار در تبیین منطقی فقه اسلامی

^۱ مهین رضایی

^۲ هاجر قاسم پیوندی

^۳ حیدر امیرپور

^۴ علیرضا پارسا

چکیده

بداية المجتهد و نهاية المقتصد ابن رشد که در این نوشتار از آن با نام «بداية المجتهد» یاد می‌شود، کتابی است در علم فقه مقارن که با توجه به ذهن فلسفی ابن رشد، روش منطقی ویژه‌ای در آن به کار رفته است. برای اثبات این ادعا در نوشتار پیش‌رو، میان علم خلاف و فقه مقارن تفاوت نهادیم و مبنای فقه مقارن، جدلی دانسته شده که زمینه‌ساز برهان است، نه اسکات خصم. از این‌رو، مقاله حاضر در پی آن است تا این نوع فقه مقارن و روش منطقی آن را معرفی کند و نشانه‌های آن را در *بداية المجتهد* نشان دهد. این مبحث در سه محور تبیین شده است: ۱. فقه مقارن بر پایه جدل احسن بنا می‌شود و با ردیه‌نویسی متفاوت است؛ ۲. جدل احسن، مقدمه برهان است؛ ۳. ذهن فلسفی ابن رشد از این مطلب در *بداية* بهره برده است.

کلیدواژه‌ها

ابن رشد، *بداية المجتهد و نهاية المقتصد*، علم خلاف، فقه مقارن، جدل.

rezaee_mahin@yahoo.com

taha_295@yahoo.com

d.amirpour@yahoo.com

alirezaparsa1214@gmail.com

۱. نویسنده مسئول، گروه کلام، استادیار دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

۲. دانشجوی دکتری کلام (فلسفه دین)، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

۳. گروه فقه، استادیار دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

۴. گروه کلام، دانشیار دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۲/۱۴ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۱/۱۸